

**UCHWAŁA NR XXX/201/2018
RADY MIEJSKIEJ W PIOTRKOWIE KUJAWSKIM**

z dnia 13 kwietnia 2018 r.

w sprawie przyjęcia "Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Mieście i Gminie Piotrków Kujawski na lata 2018-2022"

Na podstawie art. 18 ust. 1, ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1875, poz. 2232, z 2018 r. poz. 130) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się "Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Mieście i Gminie Piotrków Kujawski na lata 2018 - 2022", stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Piotrków Kujawski.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta i Gminy Piotrków Kujawski.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Piotrkowie
Kujawskim

Joanna Halina Karmowska

Załącznik
do Uchwały Nr XXX/201/2018
Rady Miejskiej w Piotrkowie Kujawskim
z dnia 13 kwietnia 2018 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY
W RODZINIE
W MIEŚCIE I GMINIE PIOTRKÓW KUJAWSKI
NA LATA 2018 - 2022**

SPIS TREŚCI:

I. Wprowadzenie	3
1. Kryteria przemocy.....	4
2. Rodzaje przemocy.....	5
3. Czynniki ryzyka przemocy.....	6
4. Mechanizmy przemocy.....	7
II. Postawy prawne opracowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Mieście i Gminie Piotrków Kujawski.....	10
III. Diagnoza problemu przemocy w Gminie Piotrków Kujawski.....	12
IV. Założenia systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	22
1. Zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	22
2. Adresaci Programu.....	23
3. Założenia Programu.....	23
4. Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy.....	24
5. Elementy lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy.....	24
V. Cele i zadania Programu.....	25
1. Cel główny.....	25
2. Cele szczegółowe.....	25
3. Zadania Programu.....	25
VI. Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu.....	27
VII. Zagrożenia w realizacji Programu.....	27
VIII. Oczekiwane efekty Programu.....	28
IX. Finansowanie Programu.....	28
X. Monitorowanie Programu.....	29

I. WPROWADZENIE

Rodzina w ujęciu społecznym jest najważniejszą i podstawową grupą społeczną, na której opiera się całe społeczeństwo. Ma ona zasadniczy wpływ na funkcjonowanie człowieka w rolach społecznych oraz kształtowanie jego tożsamości i postaw. Rodzina jako pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze bezpośrednio oddziałuje na osobowość dziecka, przekazując mu swój system wartości, tradycje, poglądy, a co za tym idzie ukierunkowuje na całe życie. Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest dla wszystkich najważniejszą wartością, której nie można niczym zastąpić. Dom rodzinny powinien być zatem miejscem, do którego chętnie wracamy. Jednak dla wielu osób nie jest on spokojną przystanią, miejscem, w którym znajdujemy akceptację, zrozumienie a wręcz przeciwnie, kojarzy się z cierpieniem fizycznym, psychicznym, emocjonalnym. W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Należy ją zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do poważnych naruszeń norm moralnych i prawnych, tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Według danych statystycznych, przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu. Przemoc ze strony najbliższej osoby jest

doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. W świetle polskiego prawa przemoc w rodzinie jest przestępstwem, które, w zależności od tego czy ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigane z różnych artykułów kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, jest kwalifikowana jako przestępstwo polegające na fizycznym lub psychicznym znęcaniu nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny (art. 207 KK).

1. Przemoc wobec najbliższych charakteryzują następujące kryteria:

Instytucjonalność – sprawcy przemocy zwykle zachowują się w sposób nieprzypadkowy i zamierzony. Zamiarem osób stosujących przemoc jest sprawowanie pełnej kontroli nad tym, co robią najbliżsi i wyznaczanie granic, w jakich mogą oni funkcjonować w rodzinie poprzez określenie, co mogą robić, a czego im nie wolno. Sprawcy przemocy dążą do bezwzględnego podporządkowania sobie najbliższych, dają sobie prawo do tego, aby egzekwować narzucone przez siebie zasady życia w rodzinie, a każde naruszenie tych zasad jest powodem do ich zdaniem słusznego ukarania „winnych” członków rodziny i poniesienia przez nich konsekwencji.

Asymetria sił – oznacza sytuację, w której jedna z osób jest silniejsza, a druga słabsza. W potocznym rozumieniu dysproporcja sił wiąże się z różnicą sił fizycznych. Zwykle to mężczyźni są silniejsi. Jednak w przypadku przemocy w rodzinie chodzi również o przewagę emocjonalną, intelektualną, ekonomiczną lub społeczną, które nie mają bezpośrednio związku z płcią.

Naruszenie praw i dóbr osobistych – sprawca przemocy odbiera swoim ofiarom przysługujące im prawa i dobra. Często atakuje, obraża, ośmiesza, traktuje je przedmiotowo, uważając, że nie zasługują na nic lepszego. Zabrania kontaktów z rodziną, z przyjaciółmi, podejmowania bądź wykonywania pracy zawodowej,

zabrania posiadania pamiątek rodzinnych, utrudnia życie codzienne, narusza tajemnicę korespondencji.

Szkody i cierpienie ofiar – zachowanie sprawcy wywołuje u ofiar szkody fizyczne i psychiczne. Szkody mogą mieć również wymiar materialny i wiązać się np. z niszczeniem ważnych dla tych osób dokumentów, listów, przedmiotów czy pamiątek.

Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej poprzez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

2. Rodzaje przemocy:

Przemoc fizyczna – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie życia.

Przemoc seksualna – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.

Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.

Przemoc ekonomiczna – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Zaniedbanie – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Przemoc dzieli się również na:

Przemoc gorąca cechuje się gwałtownym wybuchem tłumionych uczuć złości, frustracji, wściekłości, powodujących agresywne zachowania. Często przyczyny tych trudnych uczuć sprawcy tkwią np. w konfliktach w pracy. Sprawca

nie mogąc sobie z nimi poradzić, odreagowuje je na członkach rodziny wiedząc, że może sobie na takie zachowanie pozwolić.

Przemoc chłodną, w przeciwieństwie do poprzedniej, nie przejawia się występowaniem tak gwałtownych emocji i agresywnych zachowań. Wydaje się, że sprawca jest spokojniejszy lub bardziej się kontroluje. Przemoc chłodna przyjmuje nieraz postać bardzo rygorystycznego stylu wychowania czy też autorytarnego traktowania dorosłych członków rodziny. Sprawca jest przekonany o słuszności swoich czynów, zawsze znajdzie dla nich usprawiedliwienie: „jakbym jej nie doprowadził do porządku, to by w ogóle o dom nie dbała”, „gdybym ich nie bił, to nie wyrosłyby na porządnych ludzi”, „ to dla jej dobra, bo inaczej się całkowicie zmarnuje”.

3. Czynniki ryzyka przemocy:

- normy społeczne i kulturowe

Przemoc w rodzinie jest skutkiem wielowiekowego, społecznego przyzwolenia na krzywdzenie osób najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci. W wielu środowiskach akceptuje się bicie, stosowanie kar cielesnych i panuje przekonanie o dominującej roli mężczyzny w rodzinie. Przekonanie, że wszystko co się dzieje w rodzinie należy do sfery prywatności z jednej strony wywołuje poczucie bezkarności sprawcy i bezradności ofiary, a z drugiej – nasila niechęć innych osób do ingerowania w „cudze sprawy”.

- dziedziczenie wzorca przemocy

Przemoc bywa przekazywana z pokolenia na pokolenie. Dzieci wychowujące się w rodzinach, w których krzywdzi się bliskich, przyswajają sobie zachowania, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że przemoc to najlepszy i najbardziej skuteczny sposób rozwiązywania konfliktów. Jednak uczeniu się

i naśladowaniu podlega jedynie pewien rodzaj agresywnej relacji, a nie konkretne zachowanie, np. bicie w określony sposób określonym narzędziem.

- uzależnienie i nadużywanie alkoholu

Większość sprawców przestępstw popełnionych przy użyciu przemocy jest pod wpływem środków odurzających: alkoholu lub narkotyków. Także wielu sprawców przemocy domowej, krzywdząc swoich najbliższych, znajduje się pod wpływem alkoholu. Osłabia on kontrolę własnych zachowań, zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności i niepowodzenia życiowe, zaburza ocenę sytuacji i może powodować błędną interpretację zachowań innych osób. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za popełnione czyny, mimo że sprawcy często wykorzystują fakt bycia nietrzeźwym jako usprawiedliwienie swojego zachowania.

- środowisko społeczne

Istotnym czynnikiem sprzyjającym występowaniu przemocy jest stres związany z aktualną sytuacją socjalno-ekonomiczną rodziny. Bezrobocie, problemy finansowe, mieszkaniowe czy zdrowotne, a także nawarstwianie się różnych problemów, może wywołać frustrację. Ta z kolei może sprzyjać pojawieniu się przemocy w rodzinie.

Osamotnienie rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej, izolacja, brak wsparcia z zewnątrz – osobistego lub instytucjonalnego – w sposób znaczący może wpływać na nasilenie zachowań związanych z przemocą.

Osobami doświadczającymi przemocy są najczęściej kobiety, dzieci, osoby starsze lub niepełnosprawne, ale bywają też nimi mężczyźni.

4. Mechanizmy przemocy:

Syndrom wyuczonej bezradności – to bezradność, która pojawia się w wyniku nabytych doświadczeń. Zwykle osoba doznająca przemocy poszukuje pomocy dla siebie. Często jednak okazuje się, że działania mające ją ochronić, nie skutkują i nie przynoszą oczekiwanych przez nią efektów. Ofiara nabiera przekonania, że cokolwiek zrobi, to i tak nie zmieni jej sytuacji. Ma poczucie, że jest krzywdzona, źle traktowana, że sprawca nie powinien tak postępować, że znęcanie się nad członkiem rodziny jest przestępstwem, jednak nie jest w stanie zmotywować się do działania.

Zjawisko „prania mózgu” – mechanizm polegający na systematycznym, świadomym i celowym oddziaływaniu na człowieka w celu zmiany jego przekonań, postaw, uczuć, potrzeb. Działanie służące temu, aby ofiara przemocy w rodzinie funkcjonowała zgodnie z życzeniem sprawcy. Konsekwencjami „prania mózgu” są m.in. utrata poczucia własnej wartości oraz podporządkowanie się sprawcy. Metody stosowane w „praniu mózgu” to: izolacja, poniżanie i degradacja, monopolizacja uwagi, doprowadzenie do wyczerpania, wywoływanie lęku i depresji, naprzemiennosc kary i nagrody.

Zespół stresu pourazowego – zaburzenia lękowe występujące u ofiar napadów, gwałtów i innych traumatycznych wydarzeń np. wojen, klęsk żywiołowych, wypadków drogowych. Dotyczą sytuacji, w których człowiek jest narażony na utratę zdrowia i życia. Objawy są intensywniejsze u osób, które przeżyły traumę w wyniku aktywności człowieka (gwałt, przemoc domowa), niż u ofiar zjawisk naturalnych (powódź, huragan). Objawami zespołu stresu pourazowego są m.in. zaburzenia snu, drażliwość, wybuchy gniewu, złość, czujność, natarczywe wspomnienia, koszmary senne.

Proces wiktylizacji – każdy akt przemocy burzy wyobrażenia związane ze swoim przyszłym życiem, wizją świata, partnera, siebie. Nazywane jest to mianem burzenia utrwalałych przekonań. Osoba doznająca przemocy czuje

rozpacz, poczucie krzywdy i zaczyna szukać pomocy. Niestety zdarza się, że spotyka się z nieprawidłowymi reakcjami osób, z którymi dzieli się swoimi problemami i od których oczekuje pomocy i wsparcia. Takie zachowanie służb, które przejawia się bagatelizowaniem problemów czy obwinianiem ofiary, nazywamy wtórnym zranieniem.

Syndrom sztokholmski – takim mianem określono mechanizm, który zaobserwowano u ofiar zamachu terrorystycznego w Sztokholmie. Zakładnicy zaangażowali się w proces obrony swoich oprawców zamiast żądać sprawiedliwości. Można mówić o „patologicznej wdzięczności” za to, co zamachowiec mógł zrobić, a w rezultacie tego nie uczynił. Mógł zabić, a tego nie zrobił. Podobny mechanizm obronny pojawia się u ofiar przemocy domowej. Są one wdzięczne sprawcom za drobne przywileje, które jeszcze mają, za „miodowe miesiące”, za chwile spokoju i namiastkę uczucia, a czasem nawet za to, że żyją.

Mechanizm „psychologicznej pułapki” – ofiara nie jest w stanie zrezygnować ze związku, w co tak dużo zainwestowała czasu, zapału, energii. Budzi zdziwienie fakt, że trwa ona w związku, który przynosi jej cierpienie, w którym jest upokarzana i nie respektuje jej praw. Ciągle żyje nadzieją, że będzie lepiej. Dlatego też inwestuje w ten związek. Obwiniając siebie za całe zło, wierzy, że jeśli bardziej się postara, to będzie lepiej. Ma poczucie, że zależy to właśnie od niej. Im więcej się stara i wkłada w to działanie więcej energii, tym trudniej jej zrezygnować.

II. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W MIEŚCIE I GMINIE PIOTRKÓW KUJAWSKI

Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie powstał w oparciu o diagnozę środowiska na podstawie przeprowadzonych ankiet wśród młodzieży szkolnej oraz analizy dokumentacji Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Piotrkowie Kujawskim.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na samorządy obowiązek tworzenia lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, prowadzenia poradnictwa i interwencji w przypadku jej zaistnienia, a także do prowadzenia ośrodków wsparcia dla osób dotkniętych przemocą. Ponadto nakazuje opracowanie i realizację programów ochrony osób doświadczających przemocy oraz korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390).

Do zadań własnych gminy w myśl art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Konieczność podejmowanych działań zapobiegających przemocy w rodzinie wynika także z ustawy z dnia 12 marca 2004 r., o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r., poz.1769 z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 26 października 1982 r.

o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r., poz. 487 z późn. zm.).

Utworzenie programu jest zgodne z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020. Program określa cele polegające na zidentyfikowaniu działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

1. zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
2. zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
3. zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

W Programie określono również cztery podstawowe obszary zawierające kierunki działań wobec różnych grup odbiorców:

- profilaktyka i edukacja – obszar kierowany do ogółu społeczeństwa;
- ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie – obszar kierowany do osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
- oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie – obszar kierowany do osób stosujących przemoc w rodzinie, jak również do właściwych służb lub podmiotów zajmujących się oddziaływaniem na osoby stosujące przemoc;
- podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – obszar kierowany do przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Opracowując gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych. Niezbędna jest również współpraca z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W GMINIE PIOTRKÓW KUJAWSKI

Zjawisko przemocy jest problemem środowiskowym. W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie.

W 2017 roku gmina Piotrków Kujawski liczyła 9.388 mieszkańców. Z danych Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w 2017 roku z różnych form pomocy społecznej korzystało 428 rodzin, w których żyło 1005 osób. Wśród rodzin zgłaszających się o pomoc największym problemem było bezrobocie – 234 rodziny, poza tym niepełnosprawność - 170 rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 11 rodzin, alkoholizm - 34 rodziny. Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Radziejowie w 2017 roku wynosiła 643, z czego jedynie 61 osób pobierało zasiłek dla bezrobotnych.

Zawodowe służby socjalne wizytujące i obserwujące środowiska rodzinne ustalają występowanie różnorodnych form przemocy - od zaniedbań do przemocy fizycznej. Diagnoza przemocy w rodzinie na terenie gminy może opierać się jedynie na danych uzyskanych od jednostki Policji oraz Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, które nadal są głównymi instytucjami realizującymi

procedurę Niebieskiej Karty. Z posiadanych danych wynika, że w 2017 roku wpłynęło 18 Niebieskich Kart – wszystkie założone przez Policję. W celu realizacji zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, na terenie gminy Piotrków Kujawski został powołany Gminny Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy. Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów i specjalistów z zakresu przeciwdziałania przemocy. Zespół może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Do zadań grup roboczych należy w szczególności opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy, i rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy oraz dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

W 2017 roku Zespół odbył 4 spotkania, a w jego ramach działały grupy robocze. Podczas spotkań prowadzono rozmowy motywujące, edukacyjne, profilaktyczne, wspierające i kierujące. Podejmowano także próby rozwiązywania sytuacji kryzysowych w rodzinach dotkniętych problemem przemocy w rodzinie. Pracownicy socjalni MGOPS-u, w związku z procedurą „Niebieskiej Karty”, prowadzili monitoring w środowisku zamieszkania osób, u których występował problem przemocy. Na terenie gminy Piotrków Kujawski przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu i niskimi dochodami.

Aby eliminować niekorzystny wpływ alkoholizmu na społeczność gminy, konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym oraz różnych form promocji zdrowego stylu życia. Ważną rolę w tym procesie odgrywają uchwalane corocznie programy profilaktyki i rozwiązywania problemów

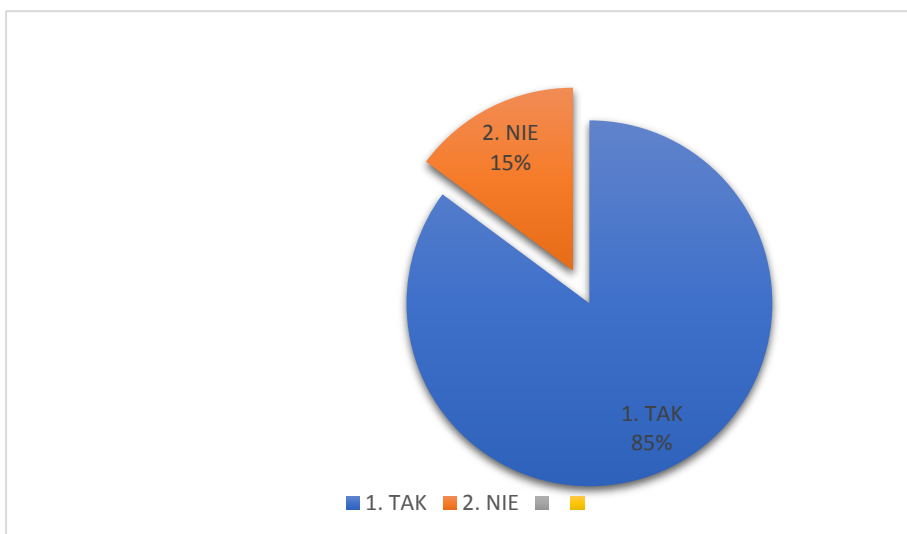
alkoholowych oraz działania podejmowane przez Miejsko-Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach przysługujących jej uprawnień. W 2017 roku Miejsko-Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przyjęła 16 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych, natomiast 4 sprawy skierowano do Sądu o przymusowe leczenie odwykowe.

Na terenie gminy funkcjonuje Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym i ich rodzin oraz przemocy domowej. W 2017 roku terapeuta udzielił 182 porady i przeprowadził sesje terapeutyczne dla 45 osób. Po raz pierwszy w 2017 roku na konsultację zgłosiło się 14 osób uzależnionych i 10 osób współuzależnionych. Osoby współuzależnione to również osoby doświadczające przemocy domowej ze strony swoich współmałżonków, którzy w większości są osobami uzależnionymi od alkoholu. Osoby uczestniczące w terapii, jak i zgłaszające się na konsultacje, są głównie kierowane przez pracowników socjalnych, Gminny Zespół Interdyscyplinarny oraz Miejsko-Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

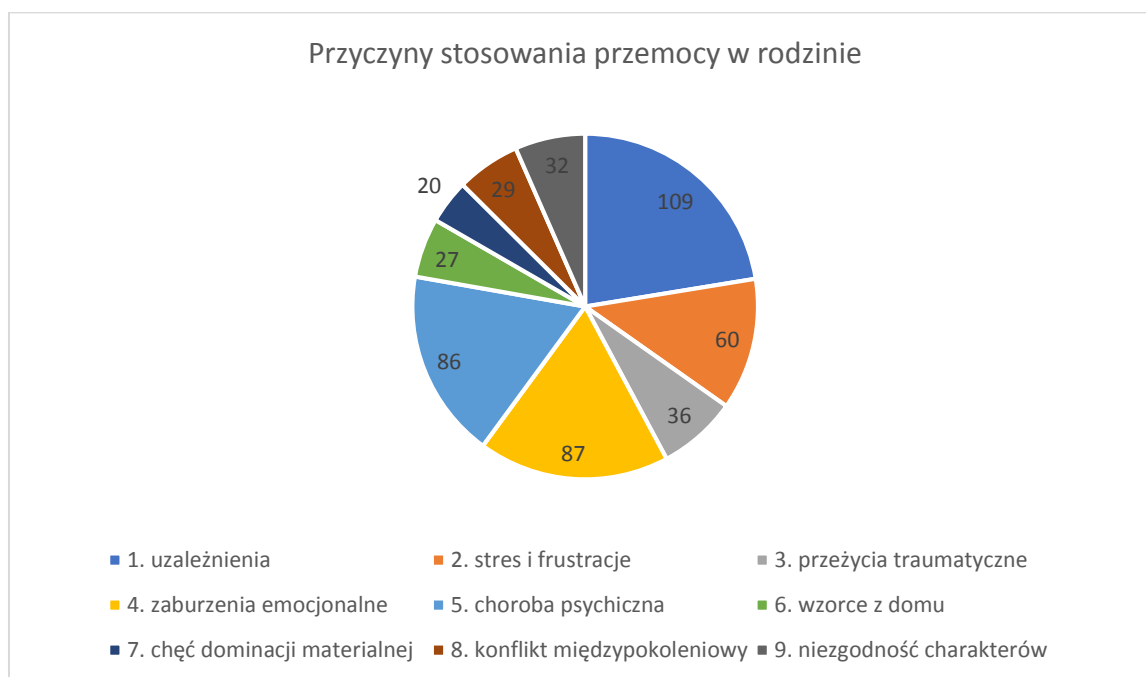
W ramach diagnozy zjawiska agresji i przemocy wśród młodzieży szkolnej oraz w środowisku rodzinnym zostały przeprowadzone badania ankietowe w funkcjonujących w gminie placówkach oświatowych. Badania te umożliwiły zdiagnozowanie środowiska szkolnego i rodzinnego pod kątem występowania agresji i przemocy, pozyskanie informacji o pomocy świadczonej uczniom i rodzinom zmagającym się z problemem przemocy domowej.

W badaniach wzięło udział 130 osób w wieku 14 -19 lat, w tym 60 chłopców i 70 dziewcząt.

Wykres nr 1. Czy wiesz czym jest przemoc?

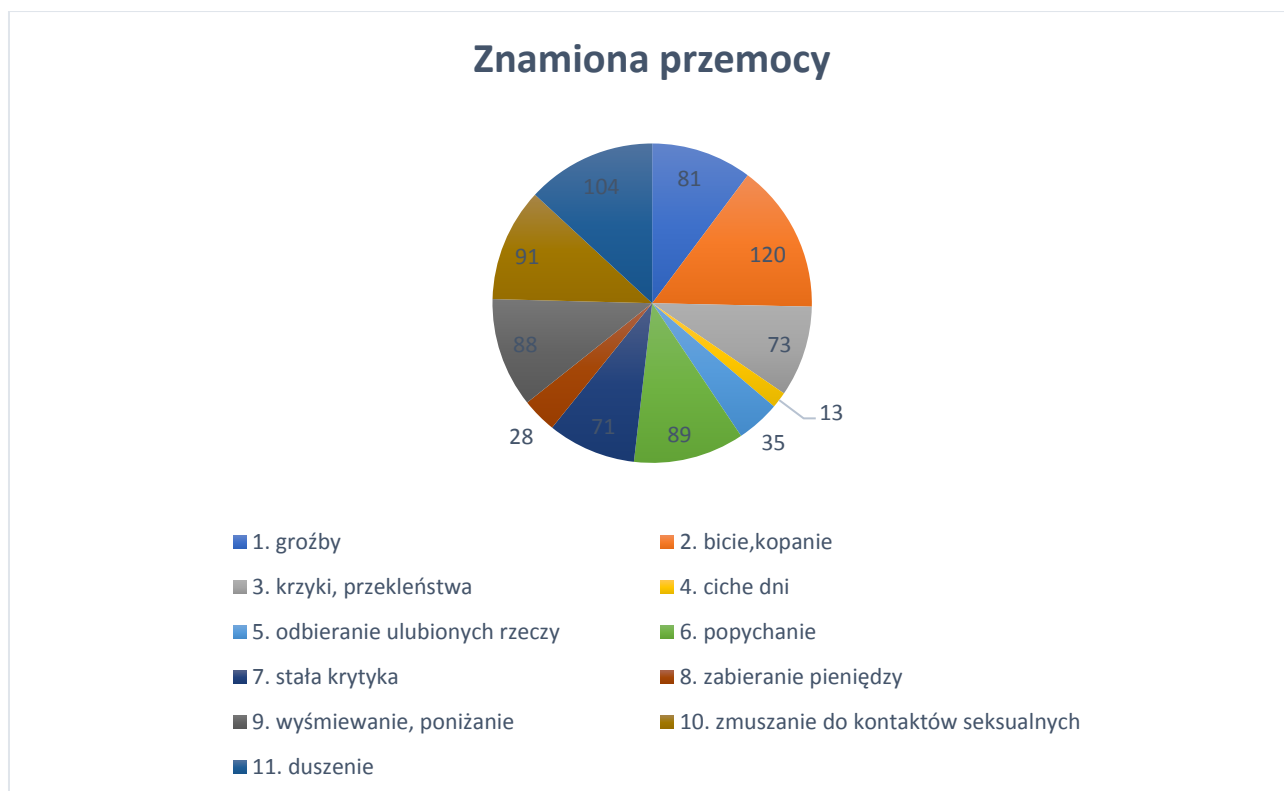

Wykres nr 2. Przyczyny stosowania przemocy w rodzinie (możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi)

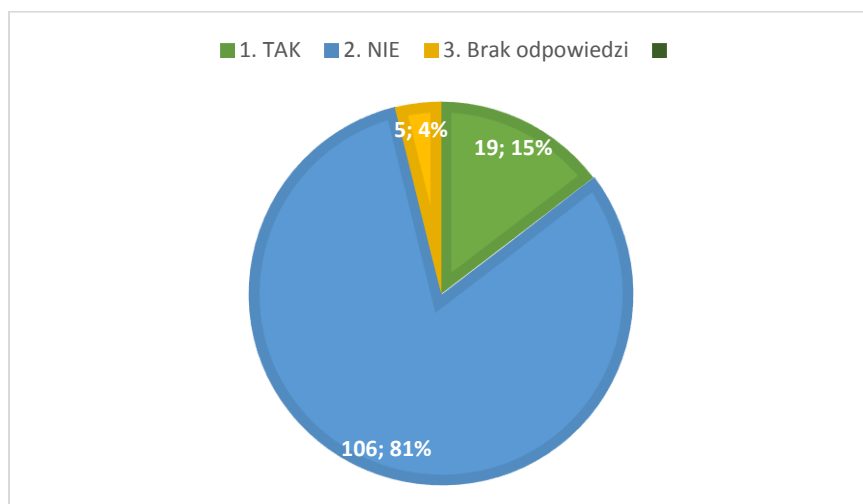
W jednym z pierwszych pytań ankiety zapytano dzieci czy wiedzą czym jest przemoc w rodzinie oraz jaka jest najczęstsza przyczyna stosowania przemocy w rodzinie. Spośród 130 ankietowanych 109 uczniów (85%) wie czym jest przemoc, a najczęstszą przyczyną stosowania przemocy według nich są uzależnienia, zaburzenia emocjonalne, zaburzenia psychiczne oraz stres i frustracja.

Wykres nr 3. Znamiona przemocy (możliwość zaznaczenia kilka odpowiedzi)

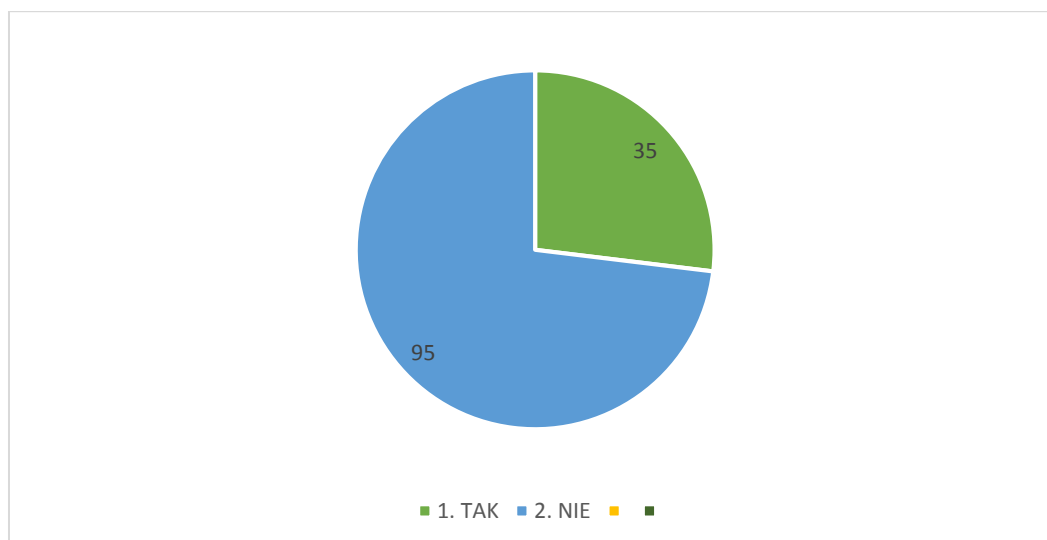
Na podstawie wyników uzyskanych z odpowiedzi na pytanie, które z zachowań można zaliczyć jako znamiona przemocy, stwierdzić można, że za przemoc najczęściej uważane jest bicie, kopanie, popychanie, duszenie krzyki, przekleństwa. Zwraca uwagę również fakt, że dzieci wiedzą, iż nie tylko przemoc fizyczna nosi znamiona przemocy, ale przemocą również jest przemoc psychiczna, tj. stała krytyka, wyśmiewanie czy poniżanie.

Wykres nr 4. Czy byłeś ofiarą przemocy?

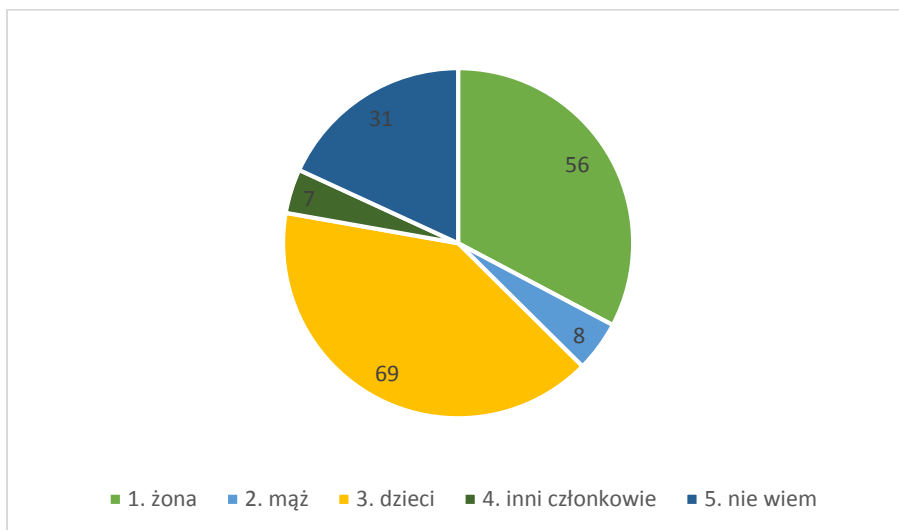
Powyższe dane świadczą o tym, że 81% uczniów (106 osób) nie doświadczyło przemocy, a 15% badanych (19 uczniów) wskazało, że byli ofiarami przemocy, 5 uczniów wstrzymało się od odpowiedzi na zadane pytanie.

Wykres nr 5. Czy znasz kogoś ze swoich koleżanek/kolegów, którzy są ofiarami przemocy w rodzinie lub podejrzewasz, że mogą być?

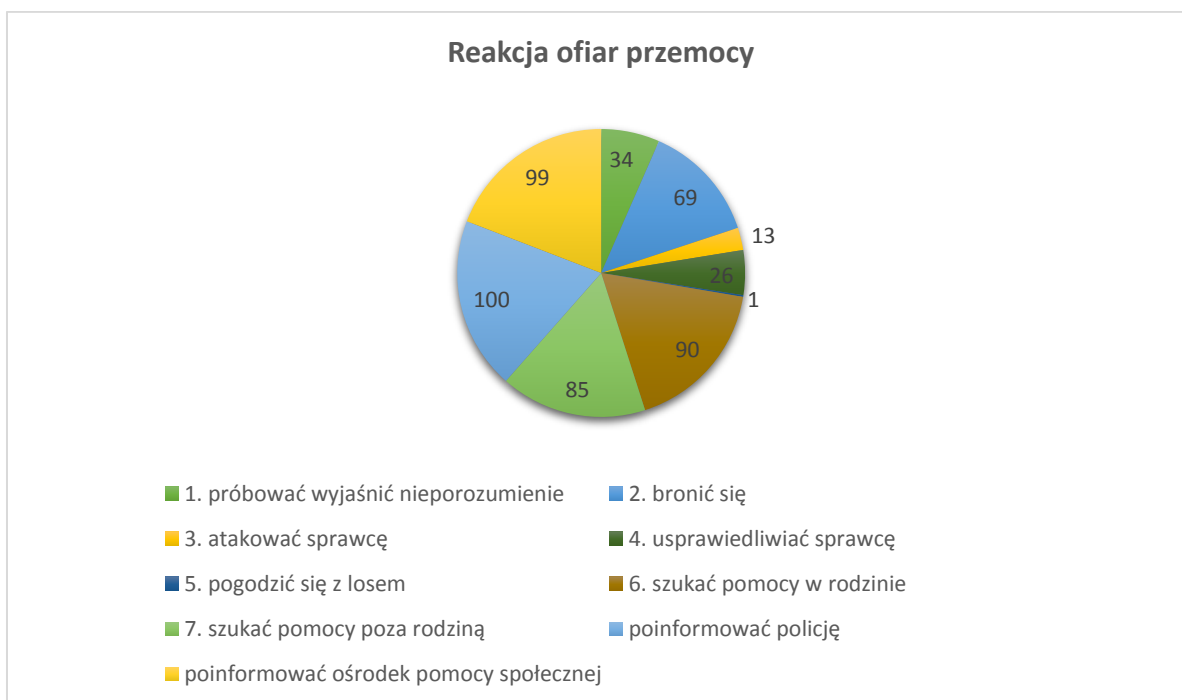
Wśród badanych uczniów 95 nie zna nikogo ze swoich koleżanek/kolegów, którzy mogliby być ofiarami przemocy, 35 ankietowanych natomiast udzieliło odpowiedzi, że wśród ich rówieśników są osoby doświadczające przemocy domowej.

Wykres nr 6. Ofiary przemocy

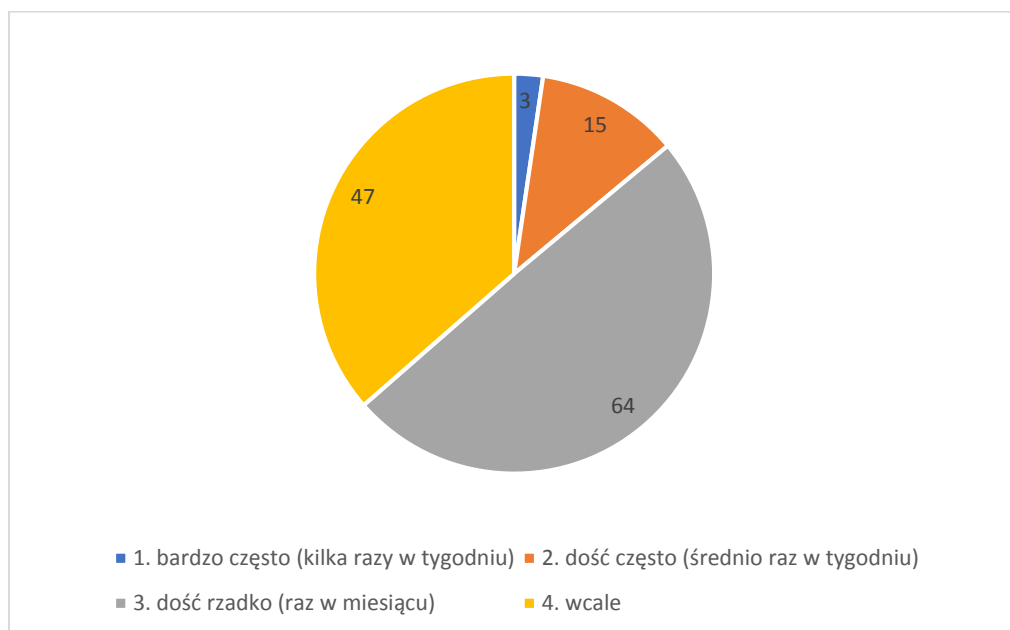
Z analizy uzyskanych odpowiedzi na pytanie: kto jest najczęściej ofiarą przemocy w rodzinie, stwierdzić można, że według badanych najczęściej narażone na przemoc są dzieci (opinię taką wyraziło 69 ankietowanych) oraz kobiety - żony (opinię taką wyraziło 56 badanych). Rzadziej, według nich, ofiarami przemocy są mężczyźni - mężowie oraz inni członkowie rodziny. Aż 31 uczniów nie wie, kto jest najczęstszą ofiarą przemocy.

Wykres nr 7. Jak powinna zachować się ofiara przemocy? (możliwość zaznaczenia kilku odpowiedzi)

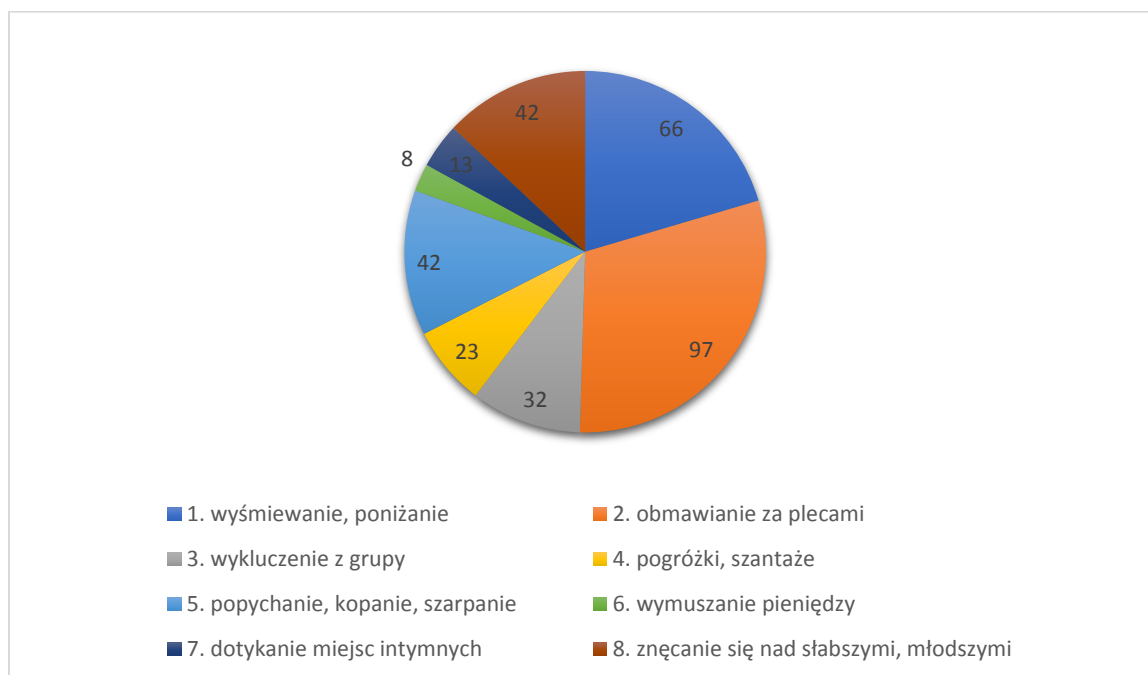
Ankietowani uważają, że ofiara przemocy powinna poinformować policję oraz ośrodek pomocy społecznej o zjawisku przemocy (tak ankietowani odpowiadali najczęściej). Osoby dotknięte przemocą powinny także szukać pomocy w rodzinie oraz poza rodziną. 34 badanych próbowałoby wyjaśnić nieporozumienie, a aż 26 uczniów usprawiedliwiłoby sprawcę. Jedna osoba uważa, że ofiara przemocy powinna pogodzić się z losem.

Wykres nr 8. Czy często się spotykasz z przemocą/agresją w szkole?

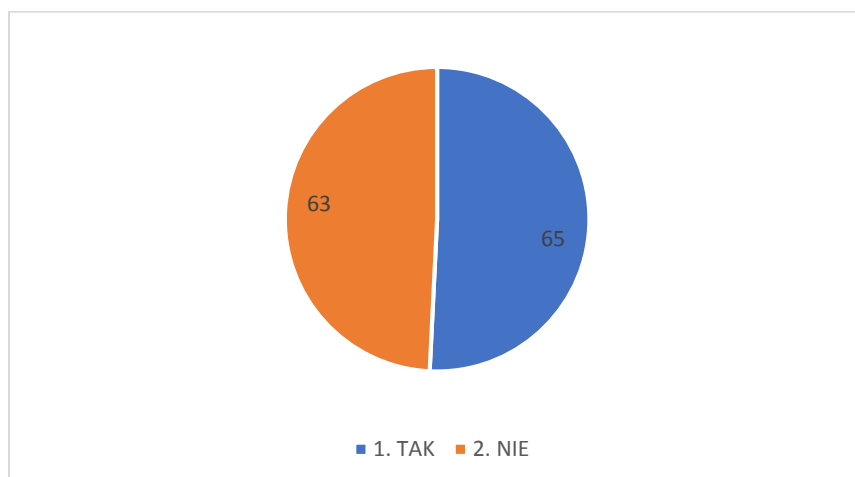
Zapytano także uczniów o zjawisko przemocy w szkole (wykres nr 8). Uczniowie twierdzą, że dość rzadko (raz w miesiącu) spotykają się ze zjawiskiem agresji w szkole (64 uczniów), 47 ankietowanych nie spotkało się z taką przemocą. 15 uczniów średnio raz w tygodniu doświadcza przemocy na terenie szkoły, a 3 z badanych uczniów nawet kilka razy w tygodniu jest ofiarą przemocy.

Wykres 9. Których przejawów przemocy doświadczyłeś w szkole?

Analizując odpowiedzi na pytanie których przejawów przemocy doświadczyłeś w szkole, stwierdzić można, że uczniowie najczęściej narażeni są na obmawianie za plecami (97 osób), wyśmiewanie i poniżanie (66 osób), znaczna część badanych była również popychana, kopana, szarpana oraz doświadczyła przemocy od starszych kolegów. 32 osoby zostały wykluczone z grupy rówieśniczej, a wobec 23 uczniów stosowane były pogróżki i szantaże. Od 8 osób zostały wymuszone także pieniądze, a 13 z ankietowanych odpowiedziało, że byli dotykani w miejscach intymnych.

Wykres nr 10. Czy znasz organy, które udzielają pomocy osobom pokrzywdzonym?

Wśród badanych uczniów połowa (65 uczniów) zna miejsca, do których może zgłosić się w przypadku doświadczania przemocy. Najczęściej zgłaszałyby przemoc na policję i do ośrodka pomocy społecznej, 3 z nich udałoby się także do pedagoga, psychologa. Niestety pozostała część badanych nie zna miejsc oferujących pomoc osobom doświadczającym przemocy lub bycia świadkiem przemocy.

Ze statystyk policyjnych wynika, że na terenie gminy w 2017 roku odnotowano 943 interwencje, z czego 18 stanowiły interwencje domowe. Ponadto w 2017 roku dzielnicowi przeprowadzili 202 spotkania ze społeczeństwem gminy, które miały charakter informacyjny i prewencyjny.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy, w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie czy szkole, ale nie ujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

Przyczyną takiego stanu rzeczy mogą być między innymi:

- niechęć ofiar przemocy domowej do wszczęcia wobec sprawcy formalnych działań (w zdecydowanej większości przypadków jest

to wynik psychologicznego uwikłania ofiary w przemoc, strach oraz jej zależność od sprawcy przemocy),

- nieufność ofiar wobec służb pomocowych, brak wiary w skuteczność ich działania,
- nieznamość przepisów prawa i obowiązujących procedur,
- brak wiedzy, umiejętności gromadzenia i właściwego wykorzystania dowodów w sprawie,
- brak wsparcia ze strony najbliższych,
- przyzwolenie na stosowanie przemocy w najbliższej rodzinie,
- akceptacja przemocy domowej w środowisku lokalnym,
- długotrwała procedura, która obciąża ofiarę (konieczność szukania schronienia często poza dotychczasowym miejscem zamieszkania i w następstwie także konieczność zmiany szkół przez dzieci, ciągłego czuwania nad bezpieczeństwem),
- niechęć świadków do składania zeznań (często podyktowana strachem o własne bezpieczeństwo lub np. groźbami zniszczenia mienia),

Powyższe wskazuje, iż zachodzi konieczność intensyfikacji działań edukacyjnych, pobudzających wrażliwość i uświadamiających w kwestiach związanych z przemocą domową, kierowanych do wszystkich mieszkańców gminy. Najpilniejsze potrzeby w tym zakresie dotyczą:

- stałych akcji edukacyjno-informacyjnych w celu uświadomienia wagi problemu oraz indywidualnych i społecznych skutków przemocy w rodzinie,
- podnoszenia świadomości i odpowiedzialności osób zatrudnionych w instytucjach zobowiązanych do informowania policji lub prokuratury o sytuacjach przemocy w rodzinie oraz pomocy ofiarom i sprawcom przemocy domowej,
- systematycznych, specjalistycznych szkoleń dla kadry pomocowej.

IV. ZAŁOŻENIA SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

1. Zadania gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej oraz ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na gminy i powiaty obowiązek określonych zadań.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności:

- tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizacja programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

2. Adresaci programu

1. Rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy.
2. Rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy.

3. Przedstawiciele instytucji i służb pracujących z rodzinami i osobami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą (pracownicy socjalni, policjanci, pedagodzy, nauczyciele, psychologzy, kuratorzy rodzinni i społeczni, pracownicy służby zdrowia, duchowni).
4. Przedstawiciele władz lokalnych (radni, sołtysi).

3. Założenia Programu

1. uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
2. promowanie modelu rodziny wolnej od przemocy,
3. edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
4. działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

4. Budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy

Skuteczna walka z problemem przemocy w rodzinie wymaga podejmowania działań interdyscyplinarnych, celowych, specjalistycznych, systematycznych i realizowanych w sposób zaplanowany. Warunkiem koniecznym jest, aby adresatami były osoby uwikłane w zjawisko przemocy: ofiary, sprawcy oraz świadkowie. Przyjmując takie założenie, a także obierając za cel pracę w konkretnym, gminnym środowisku, niezwykle istotne jest precyzyjne określenie zasobów lokalnych. Ścisła i skoordynowana współpraca między tymi instytucjami będzie bowiem gwarancją efektywności podejmowanych działań.

Lokalny system przeciwdziałania przemocy to zespół instytucji w środowisku lokalnym działających na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy wraz z ich potencjałem kadrowym, kompetencjami, wiedzą i umiejętnościami, instrumentami pomocy i wsparcia, procedurami postępowania, zasobami rzeczowymi i finansowymi, wzajemnie ze sobą współpracujących w sposób skoordynowany.

5. Elementami lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy są:

a) zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemami przemocy w rodzinie wraz z potencjałem organizacyjnym: ośrodek pomocy społecznej, komisariat policji, komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, placówki oświatowo-wychowawcze, zakłady opieki zdrowotnej, organizacje pozarządowe, parafie i inne;

b) zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.

V. CELE I ZADANIA PROGRAMU

1. Cel główny

Głównym celem programu jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc w rodzinie.

2. Cele szczegółowe

1. koordynacja działań pomocowych lokalnych podmiotów,
2. systematyczna edukacja środowiska lokalnego,
3. systematyczna edukacja przedstawicieli różnych grup zawodowych stykających się z problematyką przemocy w rodzinie,
4. udzielanie pomocy ofiarom przemocy,
5. oddziaływanie na sprawców przemocy.

3. Zadania Programu

Zadanie 1. Współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego:

- pracowników socjalnych,
- przedstawicieli oświaty,

- przedstawicieli policji,
- kuratorów sądowych,
- przedstawicieli komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- przedstawicieli ochrony zdrowia,
- przedstawicieli organizacji pozarządowych
- innych,

do obowiązków których należą:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
- podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
- udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.

Zadanie 2. Przygotowanie i udostępnianie materiałów o charakterze informacyjnym i edukacyjnym.

W celu ułatwienia dostępu do podstawowych informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy oraz podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców gminy na temat przemocy domowej planujemy:

- rozpowszechnianie broszur, plakatów i ulotek dotyczących zjawiska przemocy,
- rozpowszechnianie w lokalnym środowisku i realizację programów profilaktycznych,
- udział w ogólnopolskich kampaniach przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadanie 3. Promowanie efektywnych sposobów rozwiązywania konfliktów w rodzinie oraz sposobów radzenia sobie z agresją i złością – w celu nabycia umiejętności rozwiązywania konfliktów oraz radzenia sobie z agresją.

- prowadzenie zajęć edukacyjno-wychowawczych w szkołach i świetlicach środowiskowych,
- przeprowadzenie szkolnych programów profilaktyki przemocy,
- wspieranie aktywnych form spędzania czasu wolnego promujących zachowania bez agresji,
- poradnictwo i konsultacje z psychologiem.

Zadanie 4. Udział osób i grup zawodowych w specjalistycznych szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w celu podniesienia wiedzy oraz profesjonalnego przygotowania do realizacji działań pomocowych.

- gromadzenie informacji dotyczących potrzeb szkoleniowych w zakresie przemocy domowej,
- pozyskiwanie ofert szkoleniowych z zakresu przeciwdziałania przemocy,
- finansowanie udziału w szkoleniach i konferencjach organizowanych dla osób i grup zawodowych bezpośrednio związanych z problematyką przemocy domowej.

VI. CZYNNIKI GWARANTUJĄCE WŁAŚCIWĄ REALIZACJĘ PROGRAMU

1. poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
2. dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
3. dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
4. otwartość i chęć współpracy specjalistów,
5. silne więzi rodzinne,
6. chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

VII. ZAGROŻENIA W REALIZACJI PROGRAMU

1. stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
2. bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,
3. brak współpracy rodziny w zakresie przewycięzania kryzysów,
4. problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
5. ubóstwo,
6. brak infrastruktury socjalnej w gminie,
7. mało efektywna współpraca interdyscyplinarna,
8. brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego

VIII. OCZEKIWANE EFEKTY PROGRAMU

- systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- zwiększenie wrażliwości społecznej wobec aktów przemocy w rodzinie,
- podwyższenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie,
- zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie,
- zwiększenie skuteczności oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie,
- zmniejszenie skutków psychologicznych wynikających z przemocy w rodzinie,
- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy w rodzinie,
- nabycie umiejętności asertywnych zachowań przez osoby i rodziny dotknięte bądź zagrożone zjawiskiem przemocy domowej.

IX. FINANSOWANIE PROGRAMU

Źródłami finansowania wymienionych zadań są środki własne gminy przewidziane w planie finansowym poszczególnych jednostek organizacyjnych, środki budżetu państwa i województwa przeznaczone na realizację różnych programów, środki z funduszy pomocowych oraz innych źródeł.

X. MONITOROWANIE PROGRAMU

Monitorowanie programu będzie prowadził Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Piotrkowie Kujawskim, na podstawie zebranych informacji, przekazywanych przez jednostki uczestniczące w realizacji programu. Realizacja programu będzie poddawana systematycznemu monitoringowi. Monitoring programu umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie bieżących działań korygujących. Uzyskane informacje pozwolą na planowanie działań i rozwijanie programu w przyszłości.